

Myto za njedospołnosć

We Božim mjenje spočinam,
štož mi so činić słuša;
wšo z Bohom derje dokonjam,
zo zbožowna je duša.
Štož w Božim mjenje činiš tu,
so radzi wšitko k lepšemu,
zo na nim radosć změjš.

Bóh dawa zamóženje nam,
zo dobre dokonjamy.
Wón skića žohnowanje sam,
zo z džěla wužitk mamy,
nam syć tak šćedrje napjelnja
a našu žiwnosć přisporja,
zo wobsedźimy nadosć.

Tuž, Jezu, ty mje posylnej,
mi pomhaj w powołanju,
ze swojej hnadu při mni stej
na wječoru a ranju.
Ach, přidaj swoje radženje,
zo próca moja, džělanje
by žohnowane było.

Ze swojim Duchom wodź ty mje,
zo prózdnistwa so hladam
a džělo napoložene
tež wuwjesć sebi žadam.
Ach, zo bych ze swojej swěrnosću
po twojej kazni chodźil tu
a blišeho měł lubo!

Tuž, Jezu, při mni wostań sam.
Ja swojej rukow džělo cí,
Zbóžniko, nětk přepodam,
spožč, zo by služic směło
tu k česći twojej krasnosće,
zo bych, hdyž swjatok přišoł je,
mzdu požadanu dóstał.

Spěwarske č. 662

„Hdyž sće wšitko činili, štož je wam přikazane, rjekńće: My smy njewužitni wotročcy. Smy činili, štož běchmy winowaci.“ – Pobožnej sprócněj ruce wobstarneje Serbowki po džělapołym žiwjenju.

Foto: G. Wirth, PB-archiw

„Čin swoje domjace nadawki, potom směš telewiziju hladać.“ Tak praja starši swojim džěćom. Myto po zakónčenym džěle. Hdyž to a to dokončuju, činju najprjedy jónu přestawku – abo samo dowol. To je nadžija, kotraž so hdys a hdys spjelni: najprjedy něšto dokončić, zo bych potom, skónčnje, čas a přičinu měł za wotpočowanje. Znaje-my tute zadžerženje.

Wo jednym wotročku, kotremuž je so hinak zešlo, powěda Jezus pola Lukaša w 17. stawje: „Štó z was ma wotročka, kotryž wora a pase skót, a rjeknje jemu, hdyž z pola domoj přińdže: Pój hnydom a sydnj so za blido? Njeje wjele bóle tak, zo jemu praji: Přihotuj mi wječerjeć, wopasaj so a služ mi, doniž so njenajěm a njenapiju; a potom dyrbiš tež ty so najěsć a so napić? Džakuje so wón tež wotročkej, zo je činił, štož běše jemu přikazane? Tak tež wy! Hdyž sće wšitko činili, štož je wam přikazane, rjekńće: My smy njewužitni wotročcy. Smy činili, štož běchmy winowaci.“

Róle su rozdžělene. Je jasne, štó je knjez: Bóh sam. A my smy jeho wotročcy. To widžimy hižo z toho, štož praji Jezus swojim slucharjam: „Tak tež wy!“ Što pak měni?

Jezusowe přirunanje pokazuje nam dwojake. K přenjemu mamy rozpominać, što je naš nadawk: Hdyž wobmyslimy po-

ćah mjez Bohom a nami, dopominamy so na wěru a na skutki z wěry. Jezus je nam ze swojim žiwjenjom wjele přikładow za to dať, kak ma tón napřećo swojemu blišemu jednać, kiž chce Jezusa sčěhować. Lubosć k blišemu, křescanska lubosć – to je naš nadawk. Tuta lubosć je přisłowna, wona je wulke wužadnje za nas.

K druhemu móžemy z našeho přirunanja wotmołwu na prašenje dóstać: Hdy je skónčnje čas přišoł, zo směmy wotpočować? Abo hinak prajene: Hdy směmy so za blido sydnjć w Božim kralestwje? „Hdyž sće wšitko činili, štož je wam přikazane, rjekńće: My smy njewužitni wotročcy. Smy činili, štož běchmy winowaci.“

Docpějemy to, štož je narok na nas, jenož njedospołnje. Njetrjebamy wo tym sudzić, kak sprawni smy před Bohom. „My smy njewužitni wotročcy.“ Wšitke naše skutki wostanu jenož njecyfe. Zo Bóh nas nje-džiwojo na to k blidu woła, je ryzy hnađa. A wón nas woła k blidu. Teho směmy sej wěsći być. Naša zaslužba to njeje, ale Boža lubosć sama, kotraž nas woła. Za to dyr-bimy a móžemy so džakować. Z toho dobu-džemy tež swobodu, zo to činimy, štož je nam přikazane. Zdobom wěmy, zo njejsmy perfektni.

dr. Jens Buliš

Bě raz člowjek, kiž měješe sto wowcow. Při pase-
nju pak so jemu jedna zhubi. Wostaji swoje
zbytno džewjećadzewjećdesat wowcow same
a woteńdze, zo by zhubjenu wowcu pytał. Jako
pak bě ju skónčnje namakał, poťoži ju z wjeso-
losću na swojej ramjeni. A hdyž dom přińdze,
zawoła swoich přećelow a susodow a rjekny
jim: „Wjeselće so ze mnu, přetož ja sym swoju
wowcu namakał, kotraž běše zhubjena!“ Runje
tak wulke pak budže wjeselo w njobjesach nad
jednym hrěšnikom, kiž pokutu čini.

Tutu stawizničku namakamy pola Lukaša 15,1-
7. Wona pokazuje nam, kak dobry pastyr za jenič-
kej wowcu pyta, hačrunjež ma hišće 99 druhich
wowcow. Wjele nadžije zawěsće njeměješe, ale
tola spyta to njemóžne, zo by wonej zhubjenej
wowcy pomhał.

Tež my smy druhdy bjez nadžije a njenama-
kamy wupuća, jako bychmy we wulkim labyrinće
bludžili: Znaješ na příklad wony strach, hdyž je
ćma abo sy sam/a doma? Abo su će hižo raz w
pěstowarni abo šuli tak mjerzali, zo hižo njejsy
dale wědźat/a?

Runje při tajkich podawkach pak njejsmy sami.
Bóh je přeco z nami a nas ženje njewopuści.

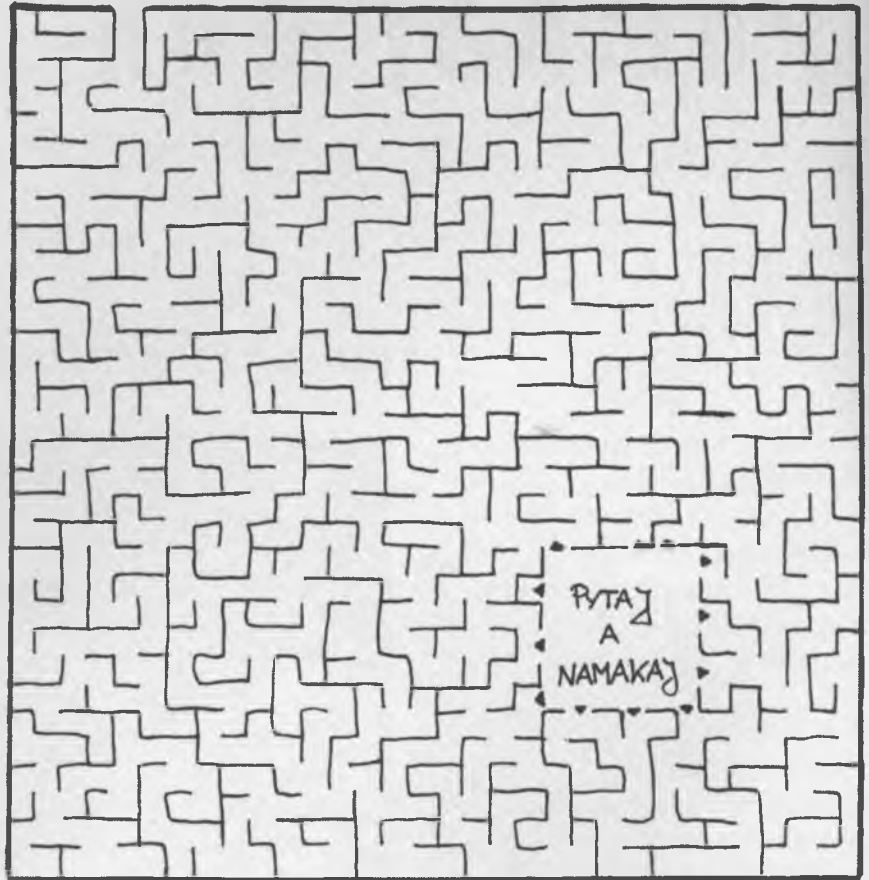

Pomha nam wupuć nama-
kać tež w najwjetšej nuzy a
wuskosćach. Na to móže-
my so stajnje spušćeć.

Namakaš ty nětk tež wu-
puć z namolowaneho laby-
rinta? Wjele wjesela!

Jadwiga

Pytaj a namakaj!

Počesćenje w Chrjebi

Składnostnje 200. posmjertnin serbskeho
molerja Hendricha Božidara Wjele wotmě
so 1. januara při jeho rowje w Chrjebi wo-
pominanska swjatočnosť, zarjadowana wot
Zwjazka serbskich wumětcow a Domowiny.
Hendrich Božidar Wjela bě so 7. měrca
1778 na farje w Dothej Boršči narodził jako
syn serbskeho fararja a kěrlušerja Jana Wje-
le. Nan sta so potom z fararjom w Chrjebi,
hdžež přežiwi młody Wjela swoje džěćat-
stwo a młode lěta. Mištersce wón zdokonja
rjanosć přirody molować. Jeho wobrazy zbu-

džichu začišć tež w Ruskej. Samo wulki
němski basnik Johann Wolfgang von Goethe
mjenowaše Wjelu w svojich zapiskach na-
džijepoľny talent. Bohužel wobdarjeny wu-
měřc jara zahe w 27. lěće žiwjenja 1. janu-
ara 1805 zemřě. Pochowany bu w Chrjebi
poboku swjeho hižo 1793 zemřěteho nana.

Na swjatočnosći wobdžěli so tež Chrje-
bjanski farar Andreas Rietschel. W mjenje
wosady poťoži wón kwěćel při rowje sław-
neho syna wosady. Kulturny redaktor Serb-
skich Nowin Manfred Laduš měješe narěč,
w kotrejž žiwjenje a tworjenje Hendricha
Božidara Wjele nazornje předstaji.

Eli Bigonowa

Počesćenje při Wjelawym rowje na kěrchowje w Chrjebi, wotprawa: předsyda
Domowiny a Zwjazka serbskich wumětcow, Jan Nuk a Benedikt Dyrlich, a Chrjebjanski
farar Andreas Rietschel
Foto: E. Bigonowa

Přeprašenje na serbski kubłanski dzeń

Srjedu, 16. februara 2005, na Michał-
skej farje w Budyšinje

- 9.30 hodź.** kemše (sup. Malink)
10.30 hodź. wjerški lěta 2004
we filmje
(Handrij Wirth)
12.00 hodź. wobjed
13.00 hodź. Pětr Młónk – serbski lu-
dowy basnik (Fabian
Kaulfürst, Serbski insti-
tut Budyšin, přednošk k
200. narodninam)
14.00 hodź. swačina
14.30 hodź. wšelčizny ze serbskeho
wosadneho žiwjenja
15.00 hodź. zakončjenje

Wšitcy zajimcy su wutrobnje přepra-
šeni.

*Jan Malink,
Serbski superintendent*

Dom Imiša w Budyšinje poswjećeny

Někotre domy hižo mamy we Łužicy, kiž su pomjenowane po wuznamnych serbskich duchownych: dom Frencela w Čornym Chołmcu, dom Zejlerja (a Smolerja) we Łazu, dom Šeracha w Budyšinju. Někto je so dalši dom přidružil, kiž nosy mjeno serbskeho fararja a wótčince. Pjatk, 21. januara, poswjeći so w Budyšinje Dom Imiša, wot Budyskeje diakonije natwarjena nowa hladarnja za starych ludźi.

K poswjećenskeje swjatočnosći móžeše jednaćel Diakoniskeho skutka Budyskeho cyrkwinskeho wobwoda Gerd Lehmann w rumnym swětlým foyeru domu na sto hosći witać. Po zhromadnym kěrlušu a modlitwje sup. Pappaia měješe direktor Diakoniskeho zarjada w Radebeulu, wyši cyrkwinski rada Christian Schönfeld, poswjećensku narěč. Wón wupraji wulku džakownosć napřečo Bohu, zo bě móžno, tónle dom natwarić. Dom skići wuběrne wonkowne wuměnjenja za wothladanje wobstarnych ludźi. Někto budže wažne, zo so tež nutřkowne žiwjenje radži. Za to ma bibliske poselstwo zakład być. Hdyž knježi w mjezsobnym wobchadže duch smilnosće a wodawanja, potom njezměje dom jenož wonkowny, ale tež nutřkowny blyšč a budže ze žohnowanjom za wšěch, kiž w nim bydla a džětaja.

Třo duchowni – wyši cyrkwinski rada Schönfeld, Budyski sup. Pappai a za nowy dom zamołwity farar Pětrseke wošady Probst – potom dom poswjećichu. Džak wupraji so architektkej Hoffmannej, kiž je cyły projekt nawjedował a w běhu jenož 14 měsow na městnje, hdžež šerješe prjedy stara tepjernja, natwaril architektonisce rjanu a w swojej funkcionalnosći derje přemysleńnu modernu starownju. Symboliski kluč za Dom Imiša přepoda so nawodnicy domu knjeni Küchlerowej. Wona zdžěli, zo je hižo 35 wot cyłkownje 60 wobydlerjow do domu začahnyło, najstarši z nich 98lětny. Dom ma 40 stwow za jednotliwcow a 10 stwow z dwěmaj ložomaj. Přeco 12 wobydlerjow twori na swójbu podobne zhroma-

dženstwo; w nim móža po swojich mocach tež wšelake džěta wukonjeć. Tule wosebitosć nawodnica wosebje wuzběhny, přetož nazhonjenja z podobnych domow pokazuja, zo so runje w tajkich mjeńšich skupinach stari ludžo wosebje derje čuja.

Žiwjenje a skutkowanje muža, po kotrymž je dom pomjenowany, předstaji w krótkim přednošku sup. Malink. Wosebje rozložil wón Imišowe zaslůžby jako založer nutřkowneho misionstwa w Hornjej Łužicy a jako iniciator nutřkowneho misionstwa w cyłej Sakskej (hlej nastawk na přichodnymaj stronomaj). Z nutřkowneho misionstwa 19. lětsotka je wušla džzensniša diakonija. Tehodla je jara witać, zo spožiči so nowemu domej diakonije mjeno Imiša.

Superintendent Jan Malink přepoda nawodnicy domu knjeni Sylwji Küchlerowej wobraz fararja Imiša.

Direktor sakskeje diakonije wyši cyrkwinski rada Christian Schönfeld z Radebeula měješe narěč.

Tež na ekumeniski aspekt sup. Malink pokaza: W bliskosći Doma Imiša namaka so dróha Hórnik – tak staj sej wobaj wulkej wótčincaj, kiž staj za čas žiwjenja hromadže na dobro Serbow džětałoj, džensa tež na tute symboliske wašnje bliskej. Sup. Malink přepoda nawodnicy domu wulki nasćenowy wobraz Jaroměra Hendricha Imiša. Skedžbni tež na informaciske łopjeno wo Imišu, kiž je so k poswjećenju zestařało. Łopjeno ma stajnje w dosahacej ličbje w domje wuležec, zo móhli so wšitcy wobydlerjo a hosćo, kiž so za to zajimuju, wo jeho žiwjenju a skutkowanju wobhonić.

Naposledk wupřachu zastupjerjo sakskeho stata, wokrjesa a města Budyšina, nawodža dalšich ewangelskich starownjow z Łužicy kaž tež z Budyskeju partnerskeju wošadow w Českej a Pólskej nawodnistwu noweho domu, jeho wobydlerjam a tu džětacym wjele zboža. Serbow wosebje překwapi z Bayerskeje pochadžacy nowy statny sekretar dr. Albert Hauser z Drježdžan, kotryž w dobrej serbsčiny zwurazni: „Wjeselu so, zo móžu tu mjez wami być. Chcu tež rady serbsce nawuknyć.“ Nimo sup. Malinka bě wón jenički, kiž ze serbskim słowom wopokaza rewerencu Imišej jako serbskemu wótčincej.

Za nas ewangelskich Serbow je jara zwjeselace, zo je so nowemu domej spožičilo mjeno našeho wusahowaceho fararja Jaroměra Hendricha Imiša. Z tym so jeho zaslůžby zjawnje připóznaja a česća. Njeh wulka lubosć, kiž bě zakład jeho njesebičneho džěta za wěru a narod, tež knježi w nowym Domje Imiša. **T.M.**

Dom Imiša – nowa hladarnja za starych ludźi na wuchodnej kromje Budyšina. Tafla před domom ma tež serbski napis.

Fota: B. Dolgow (1), T. Malinkowa (3)

Jaroměr Hendrich Imiš a nutřkowe misionstwo

Njenaprošnje kłapaše w druhej položcy 19. lětstotka duch moderneho časa wo wrota serbskeje Łužicy. Intaktny agrariski swět poča so drjebić. Přeco wjac ludži chodžeše do města na džěło, dokelž so tam lěpje płaćeše. Kak měješe so reagować na techniski postup, na nuzu džěłačerjow, na rozrost wobydlerstwa, na spad kralowskeje a cyrkwinskeje awtority, na wotwobroćenje wot wěry? Najwšelakorije wotmołwy so dawachu, wot socialistiskeje utopije přez program byrgarskeje swobody hač k hołemu konserwatizmej, zo ma wšo tak wostać, kaž je. Što praji cyrkej k nowym wobstojnosćam? Kak by dyrbjata spjelnic swój nadawk, rozšěrić wěru, lubosć a nadźiju?

W rewoluciskim léce 1848 běše Heinrich Wichern na cyrkwiskim dnju we Wittenbergu wozjewił program „nutřkowneho misionstwa“. Jemu džěše wo wrócozdobywanje njecyrkwinskeho luda za křescansku wěru přez praktisku socialnu pomoc. Wichernowe mysle so jenož pomału přesadziču. Wjetšina fararjow pokročowaše ze swojim dotalnym džěłom a so lědma staraše wo wopory moderneho časa. Na plódnu rolu padnych Wichernowe ideje w Šleskej, hdžež běše so zběžk šleskich tkalcow w léce 1844 hłuboko do pomjatka zarył. Wšelacy zemjenjo spytachu něšto činić přečiwo bédže pola hórnikow abo tekstilnych džěłačerjow.

Nastorki ze Šleskeje

Ze Šleskeje dósta tež Jaroměr Hendrich Imiš rozsudne nastorki, so zasadźować za natwar nutřkowneho misionstwa w našej domiznje. W lětach 1851 do 1859 běše farar w sakskej Wóslinju. Dokelž stušeštyj wosadnej wsy Čisow a Lubhózdž do pruskeho kralstwa, wobdžěli so tež na duchownskich konferencach w Pruskej. Na nich zezna wodzacych šleskich duchownych a politikarjow. Lěhničanski farar Schian běše wozjewił spis wo nadawkach nutřkowneho misionstwa, w kotrymž doporuči, zo měto so nutřkowne misionstwo wo dobru a tunju lekturu za lud starać. Tole běše nastork za Imiša, zo zatoži wón 1862 Serbske ewangelsko-lutherske knihowne towarstwo. W běhu krótkeho časa zastupichu tysacy Serbow do towarstwa, přez kotrež dóstachu léto wob léto dvě abo tři knihi za tunju płaciznu.

W léce 1865 prošese Zhorjelski starosta von Seydewitz Imiša, zo by serbske wosady w pruskej Hornjej Łužicy zdobył za nutřkowne misionstwo. Imiš tutón nadawk z wustojnosću wuwjedže z tym, zo předowaše w samsnym léce na swjedženjach nutřkowneho misionstwa w Hbjelsku, we Wojerecach, we Łazu a we Wulkim Bukowje. Stotki Serbow přichwatachu na swjedženje. Tysacy kupowachu Imišowe předowanja, kotrež pod titulom „Nuza a pomoc bjez křescijanstwom“ 1869 wuńdžechu.

„Serbski bamž“ Jaroměr Hendrich Imiš (1819–1897) Repr: priwatne

Zaměry nutřkowneho misionstwa

W swojich předowanjach rozestaji so Imiš z duchom moderneho časa a wopisowaše na bibliskim zakładze zaměry nutřkowneho misionstwa:

„O njeje da zjawnje dopokazane, zo je časaduch hižom husto jara zły duch był? Časaduch je něhdy Božich profetow kamjenjował a wot Pilatusa Chystusowe křižowanje z rjejenjom žadał! Časaduch je zběžki předował, wobsedjenje za padustwo a mandželstwo za hłupe wobmjězowanje wudawał a najhórnje njeskutki za prawe chwali! To njeje duch z wysoka, to je duch z hłubiny! ... Směmy tajkej žalosci prózdni přihladować? – O ně! O ně! Tajke zrudne zhonjenje dyrbi nas wšitkich mócnje čerić do znutřkowneho misionstwa, jeli zo je nam na tym ležane, zo by Bože mjeno pola nas swjećene było. ...

Hdyž so zwonkowe misionstwo za tych stara, kiž *hišće* njejsu křescenjo, da so znutřkowne misionstwo za tych stara, kiž *wjace* njejsu křescenjo, abo kiž su w straše, swoje křescijanstwo zhubić. ... Mjez tajkimi zabłudženymi su často ludžo, kotrychž duchownej nuzy móže so hakle tehdy wotpomhać, hdyž so jich čelna nuza zběhnje, w kotrež su wot Boha wotpadnyli. ... Znutřkowne misionstwo ma tež po móžnosći te skažace žórta zatykać, z kotrychž so skaženje wuliwa nic jenož tam a sem do domow, ale tež do cyłych krajinjow. Tajke jědojte žórta su mjez druhim sabatfamanje a wudawanje bjezbóžnych knihow a časopisow. ... Bjezbóžne pismowstwo móže so jenož

z dobrym pismowstwom přewynć.“ (Imiš, Nuza a pomoc bjez křescijanstwom, Wojerecy 1869, str. 4 a 18–20)

Založenje provincialneho towarstwa za Hornju Łužicu

W Sakskej hibaše so w tutych lětach jenož mało na polu nutřkowneho misionstwa. Drje wobsteješe z léta 1844 w Drježdžanach Dom diakonisow, kotryž wukonješe wšelake skutki křescanskeje lubosće, tola wjetšina sakskich fararjow wotpokaza křescansko-socialne skutkowanje jako njetrěbne abo jako pruske wunamakanje. Farar Imiš pak měješe kruty wotpohlad, so zasadźować na zakładze dobrych nazhonjenjow w Pruskej za natwar nutřkowneho misionstwa w sakskej Hornjej Łužicy a w cyłej Sakskej. Zo by to docpěl, dojdže sej 14. nowembra 1865, pjeć mjesacow po misionkich swjedženjach w srjedznej Łužicy, do Łuha na hród swobodneho knjeza von Schönberg-Bibran, kotrehož znaješe jako pobožneho, wulkomyslneho a nadobneho zemjana. Imiš jemu přednjese swoje nazhonjenja z pruskeje Łužicy, kotrež Łuhowski knježk z wutroby witaše. Wonaj so dojednaštaj na založenje towarstwa za nutřkowne misionstwo w sakskej Hornjej Łužicy (Imiš, Balsamina, Budyšin 1871, str. XIII).

Po tym zo bě Imiš wukonjał wšelake předdžěta, přeswědči swojich duchownych sobubratrow na fararskej konferency Hornjeje Łužicy 26. junija 1867 w Budyšinje wo třebnosći Provincialneho towarstwa za nutřkowne misionstwo w Hornjej Łužicy. Towarstwo so zatoži 26. awgusta 1867. Jako předsyda wuzwoli so jednohótnje swobodny knjez von Schönberg-Bibran nad Łuhom, jako městopředsyda farar Imiš w Hodźiju. (Imiš, Panslawismus, str. 39) Do předsydstwa stušeše dalši Serb, Rakečanski farar Herman Gólc, jako pismawjedžer.

Do zjawnosće stupi towarstwo w juniju 1869 na swojej generalnej zhromadzinje, kotraž wotmě so na žurli „Złoteje króny“ w Budyšinje. Wulki džěl tehdyšeho serbskeho duchownstwa běše na zhromadzinje přítomny, kaž Serbske Nowiny z njemałej hordosću wuzběhnjachu. Towarstwo so Serbam naležnje poručese, přetož we wustawkach běše so „tež serbskej narodnosći jeje dobre prawo zawostajilo“ (SN 1869, str. 201).

Swjedženje nutřkowneho misionstwa

Jedne z přěnich předewzaćow, kotrež towarstwo spěchowaše, běše hospoda „Domizna“ w Lubiju. Tajke hospody nastawachu tehdy we wšitkich wjetšich městach, zo bychu wandrowscy namakali při swojim wukubłansku pućowanju po Němskej dobru, křescansku a tunju hospodu. Bohužel wumř předsyda Budyškeho towarstwa ⇒

⇒ von Schönberg-Bibran hižo w aprylu 1870. Wón, kiž móžeše so ze Serbami w jich mačerščinje rozmołwjeć, by sej zastužil nadrobniše wopominanje a hódnoćenje swójeho skutkowanja w Serbach a za Serbow. Jeho naslědnik jako předsyda bu najprjedy Benno von Watzdorf nad Sulšecami, kotrehož Imiš jako swójeho wosadneho derje znaješe, a pozdžišo Kamjenski hamtski hejtman von Zetzschwitz.

Zo by so ideja nutřkowneho misionstwa do ludu njesła, zarjadowachu so misionse swjedženje. Přeni swjedzeń nutřkowneho misionstwa w Sakskej swjećeše so 16. oktobra 1867 w Lubiju. Na serbskich kemšach předowaše farar Imiš, na němских prof. Michael z Drježdžan. Prowincialne towarstwo přeprašowaše kóždy lěto na tajki swjedzeń: 1868 do Nosaćic, 1869 do Kotec atd. Stajnje swjećachu so dwoje kemše, serbske a němске, na kotrychž wobdželeše so wokolne duchownstwo a předowaše prominentny, w nutřkownym misionstwie angažowany duchowny. Druhdy přizamkny so hišće zhromadźizna pod hołym njebjom. Najwoblubowaniši předar běše Hodžijiski farar Imiš, pozdžišo přidruži so wosebje Njeswaćidlski farar Jurij Jakub. Nutřkowne misionstwo – tute hesło so ludej přez swjedženje zaščepi, tak kaž hižo do teho wonkowne misionstwo přez misionse towarstwa a swjedženje, a podpěra přescěhowaných ewangelskich přez Gustava-Adolfove-towarstwo. Tysacy hriwnow so w běhu lět wot Serbow nadawachu.

Rozšěrjenje na Saksku

Imišowe plany sahachu dale: Mysl nutřkowneho misionstwa měješe so po cyłej Sakskej rozšěrjeć. Tehodla poda so 21. awgusta 1867 do Drježdžan, zo by so wobdžělil na krajnej pastoralnej konferency. Pokazujo na wuwice w Hornjej Łužicy namjetowaše załoženje krajneho towarstwa za nutřkowne misionstwo. Imišowe žada-

nje so wšelako diskutowaše. Wjele řečníkow wupraji so za wotstorčenje tajkeho předewzaća. Njeličachu pak z Imišowym wojowarskim duchom. Časowy swědk pišaše:

„Łužiski wojowar běše napřečo wšitkim wobmyslenjam kaž wójnska łódž, kotraž přećiwó njepřećelej kanonadu z cyteje šerokosće wotewri, a kaž wustojny tesakowar wotwobara wšitke namjety, přestorčić naležnosć na jednu z přichodnych pastoralnych konferencow. 16. nowembra 1867 załoži so Hłowne towarstwo za nutřkowne misionstwo ewangelsko-lutherskeje cyrkwe w kralestwje Sakskej. ... W stawiznach nutřkowneho misionstwa zwoprawdži so znowa stara zasada: ex oriente lux – z wuchoda přińdže swětło. Daloko znaty a připóznaty ‚serbski bamž‘ ze swojim jadrijowym, swěrnym, prawje lutherskim wašnjom, farar Imiš z Hodžija, běše wot Boha přez jeho žiwjenske wjedženje přihotowany za pućrubarsku službu.“ (Walther Vogel, Fünfzig Jahre Innere Mission im Kgr. Sachsen, 1917, str. 20)

Do předsydstwa krajneho towarstwa wuzwoli so na załožerskej zhromadźiznje tež Jaroměr Hendrich Imiš, kotryž tute zastojnstwo hač do swójeje smjerće wukonješe. W přních lětach staraše so krajne towarstwo wosebje wo załoženje wokrjesnych towarstwow po cyłej Sakskej. Tola w Budyšinje so prócować njetrjebaše, wšako tu nutřkowne misionstwo hižo wuspěšnje džělaše.

Spomóžerski dom w Hodžiju

1875 wozjewi so w Serbskich Nowinach dlěši nastawk wo nadawkach nutřkowneho misionstwa, kotrež ma „duchownemu a čělnemu hubjenstwu wotpomhać“. Jako přiklad wuzwoli sej awtor, prawdžepodobnje farar Imiš, wosud džěci, wo kotrež so nchtó prawje njestara: „Kak wjele čělnje bědných, kak wjele duchownje zanjerodžených džěci dyrbi so do přihodžacych

domow a wustawow přinjesć, jeli zo njebyrbja zrudny kónc wzać abo swojim gmejnam k hanibje a přescěži a čwěli być. Wšitke wustawy nutřkowneho misionstwa su skutki smilnosće.“ (SN 1875, str. 60)

Stowam scěhowachu skutki. W lěće 1876 załoži Imiš „Hodžijiske pomocne towarstwo“. Prowincialne towarstwo za nutřkowne misionstwo kupi statok w susodstwje fary. 1877 wotewri so tu spomóžerski dom (Rettungshaus), w kotrymž wotrosčechu socialnje a dušinjne wohrozeni hólcy, husto běchu to syroty. Přez 60 lět je z tuteho doma žohnowanje wuchadźało. Statki młodžencow so pozdžišo z dzakownosću na swój Hodžijiski čas dopominachu (PB 1977, č. 6).

W času nacionalsocializma njesmědžeše młodžina w křescansko-socialnym duchu wotrosć. Dom so 1937 zawrě a na statny čišć přepoda Hodžijiskej gmejnje, kotraž jón přez lětdžesatki jako lěkarski dom wužiwaše. Dženza je w twarjenju jězbna šula zaměstnjena.

Marćiny wustaw w Budyšinje

Na generalnej zhromadźiznje Budyskeho towarstwa 2. nowembra 1887 namjetowaše Imiš, zo by so w Budyšinje załožil Marćiny wustaw, kotryž dyrbbeše być hospodarska šula z internatom za potrěbnu žónsku młodžinu. Dotal wobsteješe tajki wustaw jenož w Drježdžanach, tola wulkeho naprašowanja dla njemóžeše so tam wulki džěl holcow, wosebje tež z Hornjeje Łužicy, přiwać. Zahaji so pjenježna zběrka, ale tež zběranje domjaceje nadoby, łožow a stólcow. Imiš so postaji za předsydu Marćinoweho wustawa. Jeho iniciatiwje so poradzi, zo wotewri so šula lěto pozdžišo a zo so na nju přiwwachu tež mnohe Serbowki.

Bórze započachu so twarske džěla za swójski dom Marćinoweho wustawa na tehdyšej Jurjowej, džzensnišej Liebknechtowej dróze. W januarje 1892 móžeše Imiš hordozne twarjenje poswjećić. 1941 scázachu nacije twarjenje Marćinoweho wustawa a zarjadowachu w nim lacaret. Po 1945 so dom nutřkownemu misionstwu wróci a slůži hač do džzensnišeho pod mjenom Marćiny wustaw jako křescanska starownja.

Imiš – inspirator a organizator

Hač do swójeje smjerće w lěće 1897 běše Imiš městopředsyda Prowincialneho towarstwa za nutřkowne misionstwo w Hornjej Łužicy a sobustaw direktorija sakskeho krajneho towarstwa. To rěka, zo bě tři lětdžesatki inspirator a organizator křescanske smilnosće w našej domiznje. Hdyž so spočatk tuteho lěta w Allendowej štwórci w Budyšinje wotewri nowa hladarnja za starych a so pomjenowa po Imišu, tak je to wopravnjene počesćenje našeho serbskeho fararja a wótčince, kiž je kaž na mnohich druhich tak tež na polu nutřkowneho misionstwa ze žohnowanjom skutkował.

Jan Malink

Marćiny wustaw w Budyšinje, před nlm holcy wustawa při džěle w zahrodze – pohladnica něhdže z lěta 1910
Foto: archiw Budyskeje diakonije

Drježdžany, 13. februara 1945

Lětsa 13. februara wopominamy 60. róčnicu zničenja Drježdžan. Dnja 13. a 14. februara 1945 běchu jendźelsko-ameriske lětadła z wjacorymi nalětami rjane a dotal nimale njewobškodžene město w dalokej měrje zničili. Při tym je na 35 000 ludźi wo žiwjenje přišlo. Wojsce tónle nadpad wjace třěbny njebě, dokelž bě wójna hižo dawno rozsudžena. Ze swjatočnosćemi budže so tež lětsa předewšěm na wopory suroweho podawka spominać.

Zničenje Drježdžan je tež našich bliskich přiwuznych potrjechiło. Mějachmy tam na Ostbahnstraße 11 blisko hłowneho dwór-

Karl Schröter z mandźelskej Marju rodź. Jenkec a synomaj Walterom a Erlchom w Drježdžanach w přenjeje swětowej wójnje. Woblil staršeju zwuraznjatej nuzu a starosće tutych lět. Hrózbnu druha swětowa wójna pak dobru zhromadnosć njesmilnje zničil.

nišća wuja a ćetu. Wuj Karl Schröter bě Němc, rodženy z Hbjelska pola Wósporka, ćeta Marja bě sotra maćerje a pochadžeše ze serbskeje Jenkec swójby w Stróži pola Hućiny. K Schröterecom mējachmy swój čas dosć přijomny poměr. Jeju syn Erich bě we wójnje, syn Walter pak džětaše w Drježdžanskim zawodže za wójnsku potrebu a tak do wójny njetrjebaše. Wuj a ćeta běštaj so chcyłoj po wójnje w Chasowje zasydlil. K temu běštaj hižo dom pódla nas kupiloj, w kotrymž nětk naš syn ze swójbu bydli.

Napjate a kaž na rozbuchnjenje hotowe bě položenje spočatk lěta 1945. Hižo wjace hač pjeć lět hrózbnu druha swětowa wójna njesmilnje cyły swět daješe. Z njenasytnej tlamu tuta paliwaka ludźi po milionach žerješe. Pod bombami aliěrowanych wójskow přewobročachu so němske města do procha a popjeła. Lědma štó hišće němskej propagandže wěrješe, zo nas z teho někajka potajna nowa brón wumóži. Njebě móžno so nadal hoberskej mocy zjednočnych wójskow dowobarać. Přeni króć w nowšich stawiznach měješe Němska wójnu w swojim kraju. Bě so wróciła do kraja, z kotrehož bě wušla. Nimoměry bolostnje to lud a kraj začuwašej. Bě to kaž Boži dźiw, zo běch po třiapołětnym wojakowanju dotal někak přetrał.

Ani hišće prawje wot čežkeho njezboža w Juhostowjanskej wuhojeny, pósłachu mje kónc februara 1945 z lacareta w českej Mladej Boleslawje k narańšemu morju do dalokeho Kiela. Spočatnu mysl, při tutej

Karl Schröter zhubl 13. februara 1945 mandźelsku a syna. Zranjeny wón inferno přežlwi, bě po wójnje dlěje hač džesać lět pola Groflic w Chasowje žlwy a zemrě 1967 w Drježdžanach.

składnosći doma „Pomhaj Bóh“ prajic, dyrbjach hnydom začisnyć. Po zničenju Drježdžan tam hišće žane čahi njejezdžachu, so mi praješe. Tuž wuwinych so na Prahu, Cheb a dale na sewjerezapad. W Kielu nas šwitu nowych, hišće mjenje abo bóle zbrašenych, runje přečelnje njewitachu. Stabowy lékař nas zhromadzenych z hrimotacym hłosom wopřisaha, zo ma kóždy, kiž zamóže třělbu hišće někak dzeržeć, swjatu winowatosć, wohroženu wótčinu zakitować. Zly kat je swój nóż hižo ke kyrkej naroda přiložil. Tutón mamy jemu wurazyć atd. Po tutym hrózbnym witanju kóžděho jednotliwje na jeho kmanosće přepytowachu. Mjez štyrjomi woćemi lékař nadobo z hinašim jazykom řečeše. Dokelž mējach hišće chětro čeže při chodženju, poskići mi dwaj tydženjej dowola. Tajku njewočakowanu pomazku wězo njewotpokazach. Zwólniwje jemu wobkručich, zo je njepräčel hišće daleko wot mojeje domizny.

Na druhi dzeń wotjědžech. Do teho mi towaršojo chutnje radžachu nic na Berlin jěć. Tam najebać wšěch dokumentow abo kołkow njesmilny „heldenklaui“ (wojerska policija) kóžděho do zakitowanja hłowneho města nuzuje. Džakowny za hódny pokiw so po tym mējach. Wasobowym čaham bě tehdy zwjetša nakładny wagon z lockej kanonu přečiwo njepräčelskim lětadłam připowěsnjeny. Tute nas pak wony dzeń njewohrožowachu. Tak smědžach kónc februara 1945 hišće jónu staršeju a lubowanu domiznu wohladać.

Njewočakowano přińdže w tutych dnjach Drježdžanski wuj Karl Schröter k nam. Wu-padaše bojznje hubjeny a bě dospołnje →

Rjane a swětostawne Drježdžany do 13. februara 1945

Fota: prywatne

⇒ wučerpany. Hłowu a wobě ruce měješe zawobalenej. Tež mjezwoči měješe wopale-
ne rany. Powědaše, zo je z ćahom z Drježd-
żan hač do Žičenja jěł a wottam do Cha-
sowa běžał, dokelž ćah dale njejedžeše.
Dom, hdžež bydłachu, je zničeny. Je so
sypnył. Žona a syn Walter staj sobu w pincy
zasypanaj. Zwoprědka bě so tež Walter
wuchował. Na hasy bě zetkał nana. Dokelž
pak mać na hasy njenamaka, chwataše
wróćo do pincy, zo by mać wuchował. Po
tym so twarjenje sypny a nimo dalších tež
Waltera a mać pohrjeba. Nóc bě z wohe-

njom swětła kaž džeň. Horcy wichor žało-
stnje zachadžeše. Žiwi ludžo so kaž smól-
nicy palachu. Skakachu do łobja. Tola tež
řeka so z fosforom paleše. Zamóžachu lědy
hišće dychać. Ludžo buchu z hromadami
zasypani, wot bombow roztorhani abo spa-
leni. Po cyłym měsće wšudže lute ćeła,
rozpadanki a palace domy.

Mać a nan mi powědaštaj, zo su tu nóc
rozbuchnjenja hač do Chasowa słyšeć byli.
Na zahrodže staj stejo k zapadej na čerwje-
ne njebo hladatoj, wědžo, zo so tam Drježd-
żany pala. Z myslimi staj wězo wosebje

pola svojich přiwwuznych bytoj.

Wuj je potom tójšto lět pola nas w Cha-
sowje přebywał. Hdyž sym so 6. decembra
1945 z wójnskeje jatby domoj wrócił, sym
dycy dom w Drježdżanach Schröterec dom
na Ostbahnstraße pytał. Namakach tam
jenož hišće předni kónc murje z tafličku
čísło 11 a za njej hobersku hromadu rozpa-
dankow. Něšto lět po wójnje su rozpadanki
twarjenjow rumowali. Při tym su tež powo-
stanki, drastu a črije zasypanych, tež na-
šich přiwwuznych, nadešli.

Arnošt Grofa

Praha je jenož z Elenu tak rjana

„Pój, pojedźemoj přichodny tydžeň do Prahi.“
„Jenož tak? Hdže přenocujemoj? Nimam
runje přewjele pjenjez.“ „Znaju tam někoho
a dam powěsć, zo přińdźemoj.“ Spontanita
mojeje młodeje přećelki mje sobu storhny.
Praha, złota Praha! Kelko lět tam hižo byla
njejsym! Planujemoj wotjězd, kupimoj dary.
Přećelka mi zdžěli, zo je Elena, ke kotrejž
pojedźemoj, před třomi tydženjemi poro-
džila. Spytam so dopomnić, kak je mi bylo
tři tydženje po porodže. Mi so zda, zo tehdy
njebych zahorjena byla, hdyž bych so
hosćo nawalili ...

Džeň wotjězda tu je. Hdyž so woprašam,
dokal w Praze chcemoj, zhonju jenož, zo
dyrbimoj připódnju wokoto dwanaćich na
něhdyšim džěłowym městnje Eleny być.
Kak dróha řeka – žane zdaće. Přećelka mje
změruje, wšako je tam hižo raz pobyla. Ja
pak so zaso žiwje dopominam na bludže-
nje po Praze. Chychmy tehdy dom a pytach-
my prawy wujězd z města. Jědžechmy na
prawym boku nimo pomnika Wjacława a
po cyłej hodzinje tam a sem bludženja jědžech-
my na lěwym boku nimo pomnika Wjacława ...

Přećelka mje dirigowaše: Jědž nětko na-
prawo ... tam přědku mi so zda runjewon ...
Bě kaž džiw, zo naposledk na prawe měst-
no dojedžechmój, byrnjež wo tójšto pře-

pozdze. Elena bě dočakała. Smějicy přiń-
dže namaj rjana młoda, wulka a sylna žo-
na z češenkom na ruce napřeco. Witanje
je wutrobne.

Zhromadnje jědžemy zaso po Praze, do-
niž njezawinjemy do měrneje hasy. Wyso-
ke domy w młodžinskim stilu steja podłu
dróhi, jedyn pyšniši hač druhi, někotre
wobnowjene, tamne hišće nic, ale při wšěm
krasne. Po zastarskim schodžišću stupamy
do pjateho poschoda. Wysoke wozdobje-
ne durje a pisane wokna z ornamentami
mje zahorja. Přez ćmowu chódbu zastupi-
my do jeničkeje stwy pódlu wulkeje kuch-
nje. Trochuju, zo je wjac hač štyri metry
wysoka. Wjerch je ze stukom debjeny. Přez
wokna wutwarka hladamy na wysoke lipy
podłu dróhi. Wšitko je knjejske. Kóždy dom
je hinaši, ničo njeje uniformowane, ale
twori při wšěm cyłk.

Elena napari nam čaj. Pozdžišo wucho-
džujemy so po parku, wotměnjejo čišćimy
małeho Janoša we wozyčku. Elena poka-
zuje a wjasnuje namaj rjane napohlady
na město. Smy wysoce nad Vltavu. Jěry
wětr duje. Počas njecha so Janoš wjace
změrować. Elena chce jeho češić. Hdže pak
w chłódnym parku džěčatko češić? Za Elenu
to njeje problem. Sydny so na murčku pa-

wiljona. Stupimoj so před nju, zo bychmój
ju před wětrom škitatoj. Pozdžišo potom w
cyrkwi swjateho Wita, w zakurjenej přitul-
nej korčmiće, nazajtra w muzeju a w pře-
pjelnjenej kofejowni – přeco hdyž Janoš
płaka, jeho češi. Dopominam so na swojej
džěsci. Tehdy bě wšo cyle hinak: Češeše so
po postajenych časach a džěčatka so po-
měrnje spěšnje na to zwučichu. Naš Janoš
pak ani w nocy měra njeda. Elenje to po
zdaću ničo njewučinješe. Staňši z łoza na-
maj čerstwa a zbožowna dobre ranje wupřa.
Tajka wjesota mać! Tež přichodny džeň
njebě jej přewjele, namaj swoje rjane město
pokazać. Na wšelakich městnach powě-
daše wo svojich wosobinskich dožiwi-
njach a dopomnjenkach. Bě tak horda na
swoju Prahu! Abo hišće hordžiša na swoje-
ho synka? Za naju bě woboje wulkotne
dožiwijenje: Praha a Elena.

Mjeztym je něšto tydženjow zašlo. Bych
rady Elenje pisała a so podžakowała. Zawo-
łam swoju přećelku a prašam so za adresu.
Na tamnym kóncu mjelčenje, potom praše-
nje na mnje: Njejsy da sej ty dróhu a čisto
spomjatkowała? Bohužel to njejsym. Kak
nětko Elenu docpěju? Sej hišće raz tam dojěć?
Haj, to bych kóždy čas činiła. Ale Praha je
jenož z Elenu tak rjana. **Ingrid Philipp**

Zmakanje kupki Serbska namša

Stwortk, 13. januara, su se zmakali ćlonki
kupki Serbska namša na swojom lětosnem
přednem zmakanju. How jo šło wosebnje

Manfred Hermaš a Hannes Kell (wotlěwa)
na zmakanju w Chošebuzu

wo terminy psiducych serbskich namšow.
Tak swěši se psiduca Serbska namša južo
nježelu, 27. februara, zeger dweju w Borkoj-
skem Božem domje, kotaruž žarży serbski
prjatkař na wuměniku Juro Frahnow. Wer-
ner Měškank jo psigotował łopjeno, na
kotaremž stej wotšišćanej Wošćenaš a wě-
rywuznaše we łatyńskem a šwabachskem
pismje. Take łopjena deje raz pon namšarje
dostaš na namšach. Hannes Kell pišo pilnje
protokole zmakanja. Kněž Hermaš jo psi-
chwatał ze srježnjeje Łužyce. Jaden dobry
psikład za to, až jo možno, až ćlonki Domo-
winy a Ponaschemu gromaže sejže. Psidu-
ce zmakanje bužo 16. měrca zeger pěšich
w Ewangelskem centrumje w Chošebuskej
Gertraudenstraße. **Siegfried Malk**

**Na zmakanju kupki Serbska namša su
se teke wobžěllili Christlina Kllemowa z
Dešana, redaktorka Nowego Casnika Adel-
heid Dawmowa a Hanelora Handrekojc z
Mosta (wotlěwa).** Foše: S. Malk

Powěšće

Choćebuz. Do swojeje pismowstwoweje zběrki dósta Serbski muzej w Choćebuzu krótko do kónca lońšeho lěta delnjoserbske rukopisne spěwarske z napismom „Wendisches Liederbuch“. Kniha bu w lěće 1797 w Knorawje pola Choćebuzy napisana a je wěstemu Georgej Lehmannej słušała. Wona ma wobjim 178 stron a wobsahuje w jasnym pismje napisane kěrluše, kiž buchu z němčiny do delnjoserbsčiny přeložene.

Očelice. Kónc lěta dóndže do Budyšina postrow z čěskich Očelic wot znateju přečelow Serbow, fararskeju mandželskeju Jarmile a Jaromíra Strádalec. Posylce připožožene bě wudaće hektografowaneho 20 stron wopřijaceho wokolnika „Hlas kopretiny“ („Hlós bětonki“), kotryž mandželskaj hižo něšto lět za ewangelsku džěćinu a młodžinu w swojej kónčinje wudawataj. Wokolnik spomni poměrnje wobšěrny tež na nowostki z ewangelskich Serbow, mjez druhim na lońšu serbsku konfirmaciju w Budyšinje a cyrkwinski dzeń w Čornym Chołmcy, a to w čěskej rěči kaž tež ze serbskimi originalnymi kopijemi z Pomhaj Bóh. Strádalec mandželskimaj so dźakujemy za to, zo šeritaj w swojej domiznje informacije wo ewangelskich Serbach.

Njeswaćidło. Lětsa ma so w Njeswaćidlskej wosadze załožiť spěchowanske towarstwo za nowonatwar něhdýšeje barokneje cyrkwineje wěže. Hižo w lěće 2001 je předstejičerstwo dało wudželać podložki za tele předewzaće. Dohromady, tak so tehdy wuliči, plaći nowonatwar wěže něhdže 300 000 eurow. Na wosebitym kónce „Wěža Njeswaćanskeje cyrkwy“ je dotal 7 475 eurow nalutowanych. Zajimcy, kiž chcyli w spěchowanskim towarstwje sobu džělać, móža so na Njeswaćanskej farje přizjewić. Z nowonatwarom wěže bychu so poslednje wójske škody na Božim domje, kiž so 1945 dospótnje wupali, wotstronili.

Choćebuz. Wot 1. januara je fararka Heilgard Asmus nowa generalna superintendentka Choćebuskeho cyrkwinskeho wobwoda. Jeje předchadnik Rolf Wischnath bě před lětomaj swoje

zastojnstwo zložil, tak zo bě městno zašlej lěće njewobsadžene. H. Asmus je přerňa žona w tutym zastojnstwje w Choćebuzu.

Budyšin. W nocy wot 13. do 14. januara pobychu paduši na Michałskej farje. Zo bychu při tym njewobkedžbowani byli, zadobychu so najprjedy do małego dwora na wuchodnej stronje fary, kiž je poprawom přeco zawrjeny a zjawnosći njepřistupny. Wottam spytachu ze železnej ručicu wotewrěć wokna do farskich rumnosćow w přizemju. Dokelž so tole njeporadži, rozrazychu naposledk z kamjenjom wokno do hamtskeje stwy fararja a pokradnychu z njeje computer Serbskeho superintendenta. Policija je pad registrowała, slěd za paduchom abo paduchami pak nima. Nastatu škodu drje zawěšćerňa zaruna.

Poršicy. Na přeprošenje Poršiskeho senioroweho kluba měješe sup. Malink 26. januara w jědźerni na něhdýšim hrodze před něhdže 50 staršimi ludźimi z Poršic a susodnych wsow přednošk wo Serbach. Wón poda najprjedy powšitkowny přehlad a porěča potom předewšěm wo serbskich stawiznach a wosobinach Poršiskeje wosady. Mjez připošluharjami bě tež tójšto Serbow.

Dary

W decembru je so dariło za Serbske ewangeliske towarstwo 100 eurow a za Pomhaj Bóh 200 eurow, 60 eurow, dwójce 30 eurow, dwójce 25 eurow, trójce 20 eurow a 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 125 lětami, 23.2.1880, narodži so na starym farskim kuble w Hodžiju farar **Jan Křižan**. Hromadže z wosom mlódsimi sotrami a bratrami wotrosće w pobožnje serbskej burskej swójbje. Wón wopyta gymnazij w Budyšinje a džěše potom za swojim wučerjom Arnoštom Muku do Freiberga. Kaž jeho wuj, farar Jan Křižan-Hodžijski (1854–1923), a jeho mlódsi bratr, farar Korla Božidar Křižan-Rakečanski (1886–1924), sta so wón z duchownym. Teologiju studowaše w Erlangenje a Lipsku. Po něšto času jako pomocny duchowny w Budestecach bě 10 lět z fararjom w Kotecach a po tym 10 lět w němiskim Dohna. 1926 wróći so do Serbow a bě hač do 1951 farar w Klukšu. Na wšelake wašnje Jan Křižan serbstwu słužeše. Jako mlódy farar w Kotecach spisa stawiznisku knihu „Ze Serbow zańdženosće“, tójšto nastawkow wozjewi tež w serbskich časopisach. W ćežkich lětach nastawaceho nacionalsocializma nawjedowaše 1930–1933 Domowinu. Měrcin Nowak-Njechorński měješe jeho za „njepowalnego zakitowarja“ serbstwa a da so 1937 serbsce wot njeho w Klukšu wukřić. Antiserbskim direktiwam nacionalsocialistow so farar Křižan njepodwoli a wopokaza so jako Serb z krutym rjapom. Wón njeredukowaše serbske

kemše w swojej wosadze na wot wyšnosće žadany turnus jenož hišće jónu mēsačnje, ale swjećeše je kóždu druhu njedželu a zdžela hišće husćišo. Tež susodny wakantny Minakał zastara we wójskich lětach ze serbskimi Božimi słužbami. 1945 přewza předsydstwo serbskeje předarskeje konferency a zasadžowaše so za nowonatwar serbskeho cyrkwinskeho žiwjenja po wójnje. Hdyž Jan Křižan 1959 zemře, zjimaše sup. Gerhard Wirth jeho proćowanja z rjanymi słowami: „Jan Křižan běše Serb. Jeho narodna lubosć běše hórka radosć jeho žiwjenja.“

Přeprošujemy

- 06.02. Estomihi**
10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 16.02. srjeda**
09.30 kubłanski dzeń w Budyšinje na Michałskej farje
- 20.02. Reminiscere**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
14.30 wosadne popođnje w Slepom (sup. Malink)
- 27.02. Okuli**
14.00 delnjoserbske kemše w Borkowach (předar Frahnow)
- 01.03. wutora**
19.30 serbski bibliski kruh w Budyšinje na Michałskej farje
- 05.03. sobota**
15.00 ekumeniske wosadne popođnje w Drježdžanach w cyrkwi swj. Jozefa (sup. Malink)
- 06.03. Laetare**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangeliske towarstwo z.t., Priwatny puć/Privateweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiše: Čišećernja DELANY tzwr w Njeswaćidle
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakladnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangeliske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza mēsačnje. Spěčuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.